

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчально-
методичної роботи
ЗПО "Дніпровський ПТК"

Сергій ГОРДІЄНКО
«___» _____ 2026 р.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання практичних робіт з дисципліни

«ЕКОНОМІКА АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА»

*для здобувачів фахової передвищої освіти
(ОПС «Фаховий молодший бакалавр»)
Спеціальність: 191 Автомобільний транспорт*

Викладач - ЮЛІЯ ПУСТОВОЙТ

ВСТУП

Діяльність автомобільного транспорту у ринкових умовах господарювання потребує нових знань щодо раціоналізації системи управління галуззю, обґрунтування показників економічної ефективності використання рухомого складу, оновлення методології розрахунку та використання фундаментальних економічних показників функціонування та розвитку сучасних автотранспортних підприємств (АТП).

Ці методичні рекомендації розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Економіка автотранспортного підприємства». Їх головна мета — допомогти здобувачам освіти сформувати систему базових знань з теорії функціонування автомобільного транспорту та набути практичних навичок вирішення інженерно-економічних задач.

Виконання практичних робіт сприятиме соціально-економічній адаптації здобувачів (зокрема ветеранів та дорослих слухачів) через розкриття можливостей ефективного управління та започаткування власної справи у сфері автомобільних перевезень і технічного сервісу.

Після виконання циклу практичних робіт здобувач повинен уміти:

- розраховувати економічні та експлуатаційні показники, що характеризують стан та діяльність АТП;
- визначати потребу у виробничих потужностях та обирати раціональний тип рухомого складу;
- обчислювати амортизаційні відрахування та показники ефективності використання основних і оборотних засобів;
- калькулювати собівартість вантажних і пасажирських перевезень;
- визначати та аналізувати фінансові результати (прибуток, рентабельність) діяльності автотранспортного підприємства.

Кожна практична робота містить стислі теоретичні відомості, необхідний розрахунковий інструментарій (формули), приклади розв'язання типових задач та варіанти завдань для самостійного виконання. Оформлення результатів здійснюється у вигляді розрахункових звітів з обов'язковими аналітичними висновками.

Особливості функціонування АТП. Організаційно-правові форми

Мета роботи: Ознайомитися з видами підприємств на ринку транспортних послуг, їх організаційно-правовими формами та особливостями реєстрації. Навчитися обирати оптимальну форму для ведення автотранспортного бізнесу.

1. Короткі теоретичні відомості

Підприємство — це самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади, органом місцевого самоврядування або іншими суб'єктами для задоволення суспільних і особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, комерційної та іншої господарської діяльності.

В Україні залежно від форм власності можуть діяти автотранспортні підприємства таких видів:

- **Приватне підприємство (ПП)** — діє на основі приватної власності одного або кількох громадян, іноземців або юридичної особи.
- **Комунальне підприємство** — діє на основі комунальної власності територіальної громади (наприклад, міські тролейбусні чи автобусні парки).
- **Господарські товариства** — підприємства, статутний капітал яких поділений на частки між учасниками. До них належать Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ), акціонерні товариства (АТ) та ін.

Для започаткування власної справи у сфері перевезень найчастіше обирають реєстрацію як Фізична особа-підприємець (ФОП) або створення ТОВ. ФОП має спрощену процедуру реєстрації, ведення бухгалтерського обліку та виведення прибутку. ТОВ обмежує фінансові ризики засновників розміром їхніх внесків до статутного капіталу.

Приклад вирішення ситуаційної задачі (Кейс)

Ситуація: Підприємець має власні 3 вантажні мікроавтобуси і планує надавати послуги з доставки меблів для населення та невеликих компаній. Потрібно обрати форму реєстрації.

Рішення: Оскільки бізнес має невеликі масштаби і орієнтований частково на кінцевого споживача (населення), найбільш раціональним є реєстрація як ФОП (Фізична особа-підприємець). Це дозволить обрати спрощену систему оподаткування (Єдиний податок), зменшити витрати на бухгалтерське адміністрування. Необхідний КВЕД: 49.41 «Вантажний автомобільний транспорт».

Завдання для самостійного виконання

Проаналізуйте наведені нижче бізнес-ситуації та оберіть оптимальну організаційно-правову форму підприємництва (ФОП, ТОВ, ПАТ). Відповідь обґрунтуйте, спираючись на переваги обраної форми.

Варіант	Опис бізнес-ситуації
1	Група з трьох інвесторів планує закупити 20 сидельних тягачів для здійснення міжнародних перевезень вантажів. Партнери хочуть обмежити свої ризики лише сумою вкладених коштів.
2	Механік з великим досвідом орендував гаражний бокс і планує самостійно надавати послуги з технічного обслуговування (шиномонтаж, заміна мастил) легкових автомобілів місцевим жителям.
3	Міська рада ухвалила рішення створити нове підприємство для забезпечення безперебійного вивезення твердих побутових відходів (сміття) з території комунальних закладів міста.
4	Велика транспортна компанія потребує залучення багатомільйонних інвестицій для будівництва сучасного логістичного терміналу. Для цього планується випуск цінних паперів та їх продаж на фондовій біржі.
5	Два брати-водії придбали у спільну власність автобус і планують легально здійснювати нерегулярні пасажирські перевезення (екскурсії, обслуговування весіль) на замовлення приватних осіб.

Контрольні запитання:

1. Які нормативно-правові акти регулюють створення підприємств в Україні?
2. У чому полягає різниця між унітарним та корпоративним підприємством?
3. Назвіть основні види послуг, що надаються автотранспортними підприємствами.
4. Які підприємства належать до суб'єктів малого підприємництва?

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2

Виробнича програма АТП та вибір рухомого складу

Мета роботи: Опанувати методику розрахунку виробничої потужності автомобіля, продуктивності рухомого складу та засвоїти критерії вибору оптимального типу транспортних засобів.

1. Короткі теоретичні відомості та розрахункові формули

При виборі типів і моделей рухомого складу необхідно враховувати: вид перевезень, вид вантажу та його об'ємну масу, відстань перевезень, спосіб виконання вантажно-розвантажувальних робіт. Правильність вибору оцінюють за максимальною продуктивністю та мінімальною собівартістю.

Середньодобовий пробіг автомобіля l_{cd} (км) визначається:

$$l_{cd} = \frac{T_n \times V_m \times l_{zeg}}{l_{zeg} + t_{n-p} \times V_m \times \beta}$$

де T_n — час знаходження автомобіля в наряді, год; V_m — технічна швидкість, км/год; l_{zeg} — відстань перевезення (довжина їздки з вантажем), км; t_{n-p} — час навантаження і розвантаження на одну їздку, год; β — коефіцієнт використання пробігу.

Добова продуктивність автомобіля у тонно-кілометрах ($W_{ткм}$) розраховується:

$$W_{ткм} = q_a \times \gamma_{ст} \times l_{cd} \times \beta$$

де q_a — вантажопідйомність автомобіля, т; $\gamma_{ст}$ — статичний коефіцієнт використання вантажопідйомності.

Необхідна кількість рухомого складу (A) для перевезення заданого обсягу вантажу:

$$A = \frac{Q_d}{W_m}$$

де Q_d — добовий обсяг перевезень вантажу, т; W_m — добова продуктивність одного автомобіля в тоннах ($W_m = W_{ткм} / l_{zeg}$).

Приклад розрахунку

Вантажівка КАМАЗ ($q_a = 10$ т) працює на маршруті з відстанню $l_{gez} = 25$ км. Час у наряді $T_n = 8$ год. Технічна швидкість $V_m = 40$ км/год. Коефіцієнт використання пробігу $\beta = 0,5$. Час навантаження-розвантаження $t_{n-p} = 0,5$ год. Коефіцієнт використання вантажопідйомності $\gamma_{cm} = 0,8$. Необхідно знайти добову продуктивність автомобіля в тонно-кілометрах.

Рішення:

1) Знаходимо середньодобовий пробіг:

$$l_{cd} = (8 \times 40 \times 25) / (25 + 0,5 \times 40 \times 0,5) = 8000 / 35 = 228,57 \text{ км.}$$

2) Знаходимо продуктивність у ткм:

$$W_{ткм} = 10 \times 0,8 \times 228,57 \times 0,5 = 914,28 \text{ ткм/добу.}$$

Завдання для самостійного виконання

Розрахуйте добову продуктивність одного автомобіля у тоннах (W_m) та тонно-кілометрах ($W_{ткм}$), а також визначте необхідну кількість автомобілів (A) для виконання заданого добового обсягу перевезень (Q_d).

Вар.	Q_d , т	q_a , т	γ_{cm}	T_n , год	V_m , км/г	l_{gez} , км	β	t_{n-p} , год
1	500	8	1,0	10	35	15	0,5	0,6
2	750	12	0,8	12	40	30	0,5	0,8
3	400	5	0,9	8	30	10	0,6	0,4
4	1200	20	1,0	14	45	50	0,5	1,0
5	600	10	0,75	10	40	20	0,5	0,5

Контрольні запитання:

1. Що розуміють під виробничою потужністю АТП?
2. Які фактори найбільше впливають на вибір типу рухомого складу?
3. Як впливає коефіцієнт використання пробігу на продуктивність?

**ДНІПРОВСЬКИЙ
ПРОФЕСІЙНИЙ
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
КОЛЕДЖ**

ЗАКЛАД ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Документ містить ознайомчий фрагмент.

**Повна версія доступна в електронній
бібліотеці закладу після входу в особистий
кабінет студента.**